

Byrådsavdeling for helse
RÅDHUSET
0037 OSLO

Deres ref.:
23/5459-3

Vår ref. (saksnr.):
24/6967 - 3

Saksbehandler:
Lise Juhl Aalberg

Dato: 19.03.2024

Utredning av oppgavefordelingen mellom bydelene og kommunen sentralt - Svar på anmodning om innspill fra etater og foretak

Brann- og redningsetaten takker for forespørselen. Sett fra etatens perspektiv er det i denne sammenheng viktig med et hevet blikk der vi ser på hvilken oppgaveløsning som bidrar til mest og best brannforebyggende arbeid på sikt. Vi bidrar til å sikre trygge innbyggere ved å blant annet jobbe for at de risikoutsatte gruppene bor trygt i egne hjem så lenge som mulig. Vårt fokusområde i denne tilbakemeldingen er derfor samarbeidet mellom etaten og bydelene om de risikoutsatte gruppene, og hvordan samarbeidet kan og bør styrkes.

Samarbeid mellom etaten og bydelene per i dag

Etaten jobber for å sikre et bredt engasjement i kommunen for økt brannsikkerhet for risikoutsatte grupper. Brannsikkerhet skal være en naturlig del av bydelenes og helsesektorens oppgaver, men det kreves samarbeid og økt kunnskap for å lykkes.

Brannrisikokartlegging i ELISE

En viktig faktor er samarbeidet med Helseetaten om opplæringsmaterieell som skal benyttes av hjemmetjenesten og praktisk bistand for korrekt utfylling av brannrisikokartleggingen i ELISE. Riktige vurderinger og korrekt utfylling av skjemaer vil over tid gi et bedre grunnlag for å drive med forebyggende arbeid hos de innbyggerne der risikoen er størst. Eksempelvis produseres det i disse dager animerte opplæringsfilmer som vil tilgjengeliggjøres for alle bydelsansatte som utfører brannrisikokartleggingen, slik at de har bedre forutsetninger for å gjøre gode vurderinger av brannsikkerheten når de er på hjemmebesøk. Dette gjøres i samarbeid med bydelene, Helseetaten og UKE.

Kurs og opplæringstiltak i bydelene

Etaten jobber med risikoutsatte grupper på gruppenivå (ikke individnivå), med fokus på kursing og opplæring av de som har direkte kontakt med de risikoutsatte gruppene, være seg hjemmetjenesten, praktisk bistand, booppfølgere, boligfremskaffere og så videre. I 2023/2024 har etaten utvidet sin kursvirksomhet i bydelene med flere kurs og et mål om hyppigere og mer interaktiv kursing av bydelsansatte innen brann og brannsikkerhet. Etatens ansatte som jobber tetttest med bydelene vil i større grad operere fra bydelshusene der det lar seg gjøre, for å tilgjengeliggjøre faglige ressurser på et mindre formelt nivå.

Bekymringsmeldinger som omhandler bokompetanse

Etaten mottok i fjor 248 bekymringsmeldinger om manglende boevne på 239 unike boenheter. Mange av disse kommer fra bydelsansatte som opplever brannfarlige forhold hos beboere, hvorpå de er usikre på veien videre fordi de mangler den brannfaglige kompetansen. Per i dag foregår samarbeidet ved at etaten er ansvarlig for sakene som meldes inn, for så å involvere Boligbygg (heretter BBY) og bydelene ved behov. Boligbygg involveres i de tilfeller der beboer er bosatt i kommunal bolig som driftes av BBY. I mange av tilfellene er det dårlig helse hos beboer som fører til redusert brannsikkerhet, så etaten er sjeldent rette myndighet til å kunne utføre tiltak. Etaten er derfor avhengig av at bydelene og BBY prioriterer dette arbeidet. Et godt samarbeid mellom de tre ovennevnte, der avsatte ressurser i bydelene også jobber med brannsikkerhet, er helt avgjørende for å kunne hjelpe de mest sårbare i kommunen.

Hjelpemidler for å minimere sannsynligheten for, og konsekvensene ved brann

Etaten jobber for å sikre at brannsikkerhet også blir en del av velferdsteknologien som innbyggerne får tilbud om. Mange i risikoutsatt gruppe har behov for individuelle risikoreduserende tiltak, som blant annet flammehemmende sengetøy, røykvarslere, komfyrvakt og mobile vanntåkeanlegg. Etaten ser imidlertid at det eneste hjelpemiddelet som tilbys av NAV hjelpemiddelsentral i dag, er komfyrvakt. Røykvarslere er per i dag ikke en del av sortimentet hjemmetjenesten og praktisk bistand kan melde inn behov for og hente ut til beboere som ikke har dette på plass. Etaten har derfor fungert som leverandør av disse hjelpemidlene til bydelene så langt lageret rekker, da behovet hos de risikoutsatte er svært reelt. Dette er ikke bærekraftig på sikt, da etatens budsjetter ikke dekker behovet for hjelpemidler som foreligger hos Oslos befolkning.

Samarbeid fremover

Samarbeidet mellom bydelene og etaten om brannsikkerhet for de risikoutsatte gruppene er, sett fra etatens perspektiv, bedre enn noen gang. Styringsdokumentene er tydeligere når det kommer til bydelenes ansvar for systematisk sikkerhetsarbeid, også når det gjelder brann. Det oppleves at bydelene i stor grad tar brannsikkerhet på alvor. Etaten har fokus på systematisk brannforebyggende arbeid, med kompetanseheving hos de som treffer flest av kommunens sårbare og risikoutsatte.

15 nye samarbeidsavtaler mellom etaten og bydelene i 2024

Hvordan sikrer vi så at samarbeidet om brannsikkerhet for de risikoutsatte gruppene vedvarer og styrkes i årene som kommer? I 2023 skrev etaten en ny samarbeidsavtale som presenteres for ledelsen i bydelene i løpet av mars og april i år. Avtalen belyser ansvaret etaten og bydelene har i arbeidet med å trygge de risikoutsatte gruppene, og tydeliggjør krav og mål for samarbeidet. I løpet av våren 2024 vil samtlige bydeler signere avtalen, og den skal gjøres kjent internt i bydelene, slik at alle ansatte kjenner til at den eksisterer. Bydelenes ansvar er rent overordnet å operere som etatens utstrakte hånd når det kommer til brannsikkerhet, hvorpå etatens rolle er tilbud og tilgjengeliggjøring av faglig kompetanse for bydelsansatte med formål om å øke den brannfaglige kompetansen hos bydelsansatte som jobber med de risikoutsatte gruppene.

Utfordringer det bør samarbeides tettere om

Løsninger på enkelte utfordringer hadde skapt enda bedre forutsetninger for at bydelene og etaten skal lykkes i å jobbe systematisk med brannsikkerhet.

Plassering av de risikoutsatte gruppene i egnede og lovlige utleieboliger

Bydelene har i dag ansvar for å plassere innbyggere med behov i kommunale boliger. De kommunale boligene driftes enten av Boligbygg eller private utleieaktører som har avtale med kommunen. Erfaringsmessig blir beboere plassert i boliger som er ledige, med varierende grad av vurdering rundt om det er en egnet, trygg og brannsikker bolig for vedkommende. Boligbygg driver i underkant av 12 000 kommunale boliger i Oslo. De får lite informasjon om beboerne som blir tildelt ulike boliger, noe som gjør det utfordrende å følge opp eksempelvis brannsikkerheten i boligen. Bydelene har grunnet GDPR ikke anledning til å dele informasjon med BBY om beboer, BBY blir ofte stående i spagat mellom bydelene og Brann- og redningsetaten. I samarbeidet om trygge hjem for de risikoutsatte gruppene er dette en stor utfordring, uten at etaten har et forslag til umiddelbar løsning på dette.

Boligfremkaffere i Oslo kommune mangler brannfaglig og byggeteknisk kompetanse til å kunne vurdere om private utleieaktører operer med lovlige utleieobjekter. Det er et problem i hele kommunen, og det er dessverre nok av useriøse aktører der ute som både kan og har utnyttet dette. Behovet for boliger til de risikoutsatte er stort, men å plassere dem under ulovlige boforhold i regi av kommunen er uheldig på mer enn en måte. På vårparten 2023 initierte Bydel Bjerke et prosjekt på vegne av alle bydelene, med formål om å øke kompetansen til boligfremkaffere i kommunen slik at de enklere kan vurdere lovligheten i utleieobjekter. Etaten ser det hensiktsmessig å koble på Plan- og bygningsetaten, så de kan gi noen føringer om hvordan bydelene bør jobbe med utleieaktører og hvordan de kan sette det i system på tvers av bydeler. Brann- og redningsetaten er myndighetsutøver og kan dermed ikke bidra inn med direkte rådgivning når det gjelder aktuelle utleieaktører, men stiller gjerne med brannfaglig kompetanse i et samarbeid.

Riktig bolig til riktig person i risikoutsatt gruppe er vesentlig for å sikre at flest mulig kan bo trygt i egen bolig så lenge som mulig.

NAV hjelpemiddelsentral

Etaten ser at det er svært få hjelpemidler som vurderes som sannsynlighets- og konsekvensreducerende når det kommer til brann. Per i dag er det kun komfyrvakt man kan få utdelt. Fra et brannperspektiv er det ønskelig med et bedre samarbeid mellom NAV hjelpemiddelsentral og etatene (BRE, HEL, VEL) slik at reelle behov kan vurderes i større grad i fremtiden. For å få til dette er det nødvendig med en hyppigere vurdering av hvilke hjelpemidler som skal tilbys, i tillegg til analyser av kostnader for å tilby flere hjelpemidler versus besparelser på redusert antall branner og ulykker.

Ressurser

Tydliggjøring av ansvar, roller og mål er ikke alltid nok. Ett eksempel er erkjennelsen om at hjemmetjenesten allerede er presset på ressurser. I tillegg vektlegges nå brannsikkerhet i større grad, og de er pålagt å gjennomføre risikokartleggingen i ELISE på hjemmebesøk. Bydelene skal jobbe systematisk med brannsikkerhet, men mangler den brannfaglige kompetansen. I dag er det 13 ansatte i etaten som jobber med bydelene, som igjen sørger for samtlige av Oslos beboere som mottar tjenester. Bør etaten ha flere ressurser i det brannforebyggende arbeidet som jobber direkte med bydelene, eller bør kommunen ha flere utpekte ressurser i bydelene som har brannsikkerhet som en fast del av deres arbeidsbeskrivelse? Fra etatens ståsted er det behov for begge deler.

Oppsummering

Oslo kommunes politikk er at våre innbyggere skal bo trygt i egne hjem så lenge som mulig. For å få til det er etatene og bydelene nødt til å samarbeide tettere og på flere arenaer enn tidligere. Den nye samarbeidsavtalen mellom bydelene og Brann- og redningsetaten som signeres i 2024 er en start. Oppfølging og gjennomføring er avgjørende. Fokus på kompetanseheving av bydelsansatte, utnyttelse av de faglige (og riktige) ressursene på tvers i kommunen, samt endringsvillighet i måten vi jobber på er kritiske suksessfaktorer som på sikt vil bidra til økt brannsikkerhet for de risikoutsatte gruppene.

Ønskes det ytterligere informasjon, ta kontakt med saksbehandler.

Vennlig hilsen

